

484082

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

państw. Gimnazjum I. im. W. Pola

W TARNOPOLU.

1. Kronika zakładu z lat 1914—1925.
 2. Część administracyjna z r. szk. 1924/25.
-

Biblioteka Jagiellońska



1002681963

TARNOPOL
NAKŁADEM FUNDUSZU SZKOLNEGO.

Z drukarni Leona Wierzbickiego w Tarnopolu Pasaż Adlera I.
1925.

103 743 II

1914/1925



Kronika zakładu z lat 1914—1925.

Tegoroczne sprawozdanie dyrekcji jest pierwszym sprawozdaniem drukowanym od r. 1914. W owym roku rozszalała w sierpniu nad Europą czteroletnia wojna światowa, która do gruntu zmieniła kartę Europy.

Już w pierwszych dniach sierpnia 1914 kierownik Cachel i część grona nauczycielskiego opuściła Tarnopol, część powołana została do służby wojskowej w armji austriackiej, kilku wstąpiło do Legionu. Pozostało kilku. Z tych na urlopie wówczas zostający dyrektor Dr. Maurycy Maciszewski zmarł 6 czerwca 1917 r., a profesor Antoni Libera 3/12 1914.

Dnia 22 sierpnia 1914 zajęli Tarnopol Rosjanie i pozostali w nim do 25 lipca 1917.

Przez cały ten czas zakład był nieczynny, gdyż budynek był zajęty przez wojska rosyjskie, potem w r. 1918—1919 przez austriackie, przez Ukraińców na więzienie, w którym trzymano przywiezionych z zachodu Polaków, a w końcu Polacy zrobili tu magazyny. W czasie tym budynek ucierpiał ogromnie.

W roku 1921 oporzędzono go wewnątrz o tyle, że można było — zrezygnowawszy z wielu wymogów co do higieny i urządzenia — odbywać naukę. Do dziś dnia dla braku funduszków budynek szkolny nie doprowadzono do stanu przedwojennego. Jest nadzieja, że w tym roku odnowienie budynku zrobi znaczny krok naprzód. O ile budynek sam w ciągu wojny ucierpiał znacznie, o tyle zbiory naukowe wyszły ręką wcale obronną — z wyjątkiem zbioru instrumentów muzycznych szkolnej orkiestry, którą zabrali Moskale. Zasługa to tercjana zakładu Samardaka Marjana, który przez cały czas tych różnych inwazyj był, można powiedzieć jedynym kustoszem i opiekunem zakładu i jego zbiorów naukowych.

Rok szk. 1918/19.

Z dniem 1/9 1918 został zakład reaktywowany, lecz nauka odbywała się w budynku gimnazjum II, gdyż budynek własny był zajęty dla celów wojennych. Dyrektorem po śmierci śp. Dr. Maurycyego Maciszewskiego był mianowany Dr. Zygmunt Zagórowski prof. gimn. w N. Sączu, lecz kierownictwa zakładem nie objął, będąc przydzielony do służby w R. S. K. Kierownictwo zakładu sprawował przydzielony z gimnazjum II w Tarnopolu

prof. Józef Kurcz. Z profesorów którzy należeli do grona nauczycielskiego w r. 1914 pozostali w zakładzie: Dutkiewicz Tomasz, Dr. Elmer Benedykt, Fyda Stanisław, Dr. Orliński Henryk, Ks. Urba Marjan, Ks. Koreniec Aleksander, Graubart Ozjasz, Sabinowski Artur, Dr. Taubeles Samuel. Pozostał także tercjan zakładu Samardak Marjan i jego pomocnik Szpun Józef, zaś pomocnik tercjana Pawlików Franciszek zmarł, a Drabik Jan przeszedł na emeryturę.

Uczniów zapisało się 319¹⁶⁴, wystąpiło w ciągu roku 90⁹, klasyfikowano 229¹⁵⁵.

Dnia 1 listopada 1918 przeszedł Tarnopol pod rządy okupacyjne ruskie. Usiłowaniam dyrektorów szkół średnich udało się uzyskać od komisarza powiatowego Salwickiego pozwolenie na prowadzenie nauki, która z powodu grypy hiszpańskiej i następnych politycznych wypadków była przerwana od 18 października. Nauka odbywała się przez 2 dni, poczem została zawieszona z powodu nakazu ruskich władz wojskowych. Dnia 10 stycznia 1919 usunięto z kierownictwa dotychczasowego kierownika zakładu prof. Kurcza, z powodu, iż nie chciał złożyć — jak i inni profesorowie — ślubowania władzom ruskim (ukraińskim), a kierownictwo oddano gr. kat. katechecie zakładu Ks. Aleksandrowi Koreńcowi, który je sprawował do 2 czerwca 1919, tj. do dnia objęcia rządów przez władze polskie skutkiem zajęcia w dniu 1 czerwca 1919 Tarnopola i b. wschodniej Galicji po Czortków przez wojska polskie pod dowództwem generała Sikorskiego. Władze polskie powołały napowrót do urzędowania dawnych dyrektorów i profesorów, ale zakłady nie zostały otwarte dla nauki.

Kiedy 15 czerwca poczęły się wycofywać pod naporem wojsk ukraińskich wojska polskie na zachód, bardzo wielu mężczyzn wstąpiło do bataljonu tarnopolskiego, lub obawiając się zemsty Rusinów opuściło Tarnopol, a z nimi młodzież gimnazjalna, podążając do Lwowa. R. S. K. złożyła w IV gimnazjum we Lwowie komisję egzaminacyjną dla uczniów szkół średnich z Tarnopola pod przewodnictwem prof. Kurcza, w skład egzaminatorów weszli: Ks. Klementowski Leopold, Fyda Stanisław, Dr. Aron Heilpern, Bigda Józef, Dr. Orliński Henryk, Haber Wendelin, Andrzej Klimek i Safin Bolesław. Przed tą komisją składali uczniowie, którzy uciekli do Lwowa, egzamin roczny w dniu 17 czerwca 1919.

Dnia 15 lipca 1919 wkroczyły wojska polskie napowrót do Tarnopola. Wojska ruskie wycofały się za Zbrucz i wszyscy uchodźcy powrócili do swoich domów. Dalsze przeto egzaminy roczne odbywały się już w Tarnopolu w dniu 27, 28, 29 lipca, a następnie w dniu 4, 5 i 6 września. Egzamin pisemny dojrzałości odbył się 21, 22 i 23 lipca, a ustny 24 i 25 lipca. W ten

sposób przeszło $\frac{2}{3}$ z zapisanych do zakładu uczniów nie straciło roku i uzyskało promocję do następnej klasy.

Rok szk. 1919/20.

Rozpoczęto go dnia 10/9 1919 r. ciągle jeszcze w budynku gimnazjum II. Liczba uczniów na początku roku wynosiła: Obrazdka rz, kat. 87, gr. kat. 10, wyz. mojż. 218, razem 314⁷³, w ciągu roku wystąpiło 52 uczni, klasyfikowano 263⁵¹.

Dnia 5/V 1920 objął zakład dyrektor Franciszek Vogl, przeniesiony ze Śniatyna, a prof. Kurcz został kierownikiem w Trembowli. Skład grona uległ prawie zupełnej zmianie; składali je profesorowie: Dr. Elmer Benedykt, Graubart Ozjasz, Ks. Koreniec, Dr. Orliński Henryk, Safin Bolesław, Ks. Urba Marjan i nauczyciele: Bauer Jan, Szczepanik Władysław, Szewczyk Piotr, Tennenbaum Anatol, Walków Onufry, do religji mojż. Gotfried Marek.

Na pomocnika tercjana przyjęto Maciewicza Szczepana.

Egzamin dojrzałości odbył się w dniach od 10—14 czerwca 1920 r. pod przewodnictwem dyrektora Vogla. Egzamin dojrzałości złożyło 23 uczni publicznych, 2 prywatystów, 4 eksternistów. Dnia 9/7, wobec zbliżającej się nawały bolszewickiej, wywiózł dyrektor urządzenie kancelaryjne, katalogi i ważniejsze akta do Niepołomic, gdzie przebywał do 24/10 1920. Profesorowie i bardzo wielu uczniów opuściło również Tarnopol, który został zajęty przez bolszewików dnia 27/7 1920. Inwazja bolszewicka trwała do 20/9 1920 i wyrządziła mieszkańcom znaczne szkody materialne. Na szczęście trwało to krótko.

Rok szk. 1920/21.

Po ustąpieniu bolszewików z Tarnopola urzędy, szkoły i ludność powoli wracała do miasta, nie będąc pewną, czy bolszewicy nie powrócą. To też rok szkolny rozpoczął się dopiero 28/X 1920, jak poprzednio w budynku gimnazjum II. Budynek własny udało się odzyskać po wielu trudach i zabiegach dopiero w czerwcu 1921 i tam odbyła się w sali, w której przedtem była biblioteka — po przeniesieniu jej do sali w parterze przy schodach — matura ustna od 2—6 czerwca pod przewodnictwem dyrektora gimnazjum II Dr. Lenkiewicza.

Uczniów wpisało się 268⁶⁰, w ciągu roku wystąpiło 21, zostało do końca roku 247⁶⁴, a to: rz. kat. 76, gr. kat. 9, wyz. mojż. 162. Skład grona nie uległ zmianie.

Egzamin dojrzałości złożyło w ciągu roku 50 kandydatów, reprobowano 7. Rok szkolny zakończono nabożeństwem 28/VI. W ciągu roku obchodzono, jak zawsze, rocznice narodowe, brano udział w składkach i zbiórkach (np. G. Śląsk). Dnia 20/III 1921 witaliśmy Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego.

Rok szk. 1921/22.

Przeszedł normalnie bez żadnych wstrząśnień. Rozpoczęto go we własnym budynku, jako tako odrestaurowanym, po uroczystym nabożeństwie w kościele OO. Dominikanów dnia 12/IX 1921. W przeprowadzeniu się z gimnazjum II do własnego budynku pomagali uczniowie, przenosząc każda klasa swoje ławki. Później pomagali ochoczo przy stawianiu parkanu, przenoszeniu szaf, zbiorów i t. p. Skład grona zmienił się o tyle, że powrócił z wojny nauczyciel Pop Tomasz i prof. Wiakowski Kazimierz, nadto przysłała R. S. K. nauczycieli Tyszkowskiego Bronisława i Zamłyńskiego Stefana, a Bochenka Leona, jako nauczyciela kontraktowego.

Natomiast Ks. Koreniec Aleks. został przeniesiony do seminarjum nauczycielskiego, Szczepanik do gimnazjum II., SaŃin do gimnazjum w Czortkowie.

Uczniów zapisało się 254, do końca roku wytrwało obrz. rz.-kat. 79, gr.-kat. 11, wyzn. moŃ. 142, razem 232.

Egzamin dojrzałości w ciągu roku zdało 25 uczniów publicznych, 4 prywatystów, 4 eksternistów, reprobowano 1 ucznia publicznego, 2 eksternistów. Rozpoczęto porządkowanie gabinetu i bibliotek. Uczniowie pracowali w kółkach polonistycznym i filologicznym.

Rok 1922/23.

Rozpoczął się nabożeństwem u OO. Dominikanów 1/IX. 1922. Z grona ubyli Tyszkowski Br., Tenenbanm Anatol, Wiakowski Kaz. (na urlopie), Bauer Jan; natomiast przybyli Bandura Adam, Mazur Stan., Wiśniewski Karol, Szczyrbuta Marjan, Lercher Ferdinand.

Uczniów zapisało się 258, dotrwało do końca roku 226, a to: rz.-kat. 85, gr.-kat. 10, wyzn.-moŃ. 131.

Egzamin dojrzałości zdało w ciągu roku uczniów publicznych 18, 1 prywatysta, eksternistów 3. Reprobowano 1 eksternistę. Siedmiu uczniów publicznych za malwersacje w czasie egzaminu pisemnego usunięto z terminu letniego na termin jesienny.

Przebieg nauki był normalny. Zakład wizytował wizytator Eljasz. Rok szkolny zakończono nabożeństwem 23/VI. 1923.

Rok 1923/24.

Rozpoczął się nabożeństwem dnia 1/IX. 1923 w kościele OO. Dominikanów.

Z grona nauczycielskiego ubyli: Bandura Adam, Mazur Stan., a natomiast przybyli Syrek Jan i Szmilewski Antoni.

Uczniów zapisało się 238. Klasyfikowano z końcem roku 210, a mianowicie rz.-kat. 88, gr.-kat. 9, wyzn. moż. 113.

W ciągu roku złożyło egz. dojrzałości 21, reprobowano 2.

Nauka odbywała się normalnie. Grożącą przerwę w nauce z powodu braku opału usunięto w ten sposób, że dyrektor zwołał dnia 1/II. 1923 konferencję rodzicielską, na której rodzice uchwalili opodatkować się dobrowolnie do wysokości 30 miljonów Mk. przez co umożliwili swym dzieciom pobieranie nauki bez przerwy. Ten obywatelski czyn rodziców i zrozumienie korzyści nauki dla swych dzieci należy podnieść z uznaniem.

Rok 1924/25.

Rozpoczął się jak zwykle dnia 1/IX. nabożeństwem u OO. Dominikanów. Szczegóły odnoszące się do przebiegu nauki i toku pracy wychowawczej w tym roku umieszczone są wyczerpująco w części administracyjnej niniejszego sprawozdania.

To tylko można dodać, że w ciągu minionych 6 lat stonki szkolne tak pod względem etycznym jak i naukowym, pod względem przybywającego co roku materiału uczniowskiego, stały się ku lepszemu. Poziom nauki i nauczania zbliżył się tak do stanu przedwojennego, że go już prawie dosięgnął, jak świadczy tegoroczny wynik klasyfikacji. Moralność i etyka podniosły się również. Gdy w roku szk. 1920 musiano usunąć 7 uczniów, w 1922 r. 4, w 1923 r. 2, w 1924 i 1925 grono dla utrzymania karności i moralności w zakładzie nie było zmuszone uciekać się do tego ostatecznego środka dyscyplinarnego.

Część administracyjna.

I. Skład grona nauczycielskiego z końcem r. sz. 1924/25.

A. Nauczyciele etatowi czynni z końcem r. sprawozdawczego.

1. **Vogl Franciszek**, dyrektor, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, uczył hist. natur. w kl. V. i VI., tyg. godz. 5+2.

2. **Bochenek Leon**, nauczyciel, dr. praw, gospodarz kl. III., uczył geografji w kl. III. i V., historii w kl. III., IV., V., VII., jęz. niemieckiego w kl. V., tyg. godz. 19+4.

3. **Graubart Ozjasz**, profesor, gospodarz kl. IV., uczył matematyki w kl. IV., VIII., fizyki w kl. VII. i VIII., nadto zawiadował gabinetem fizyki, tyg. godz. 21+7.

4. **Kosiak Marjan**, profesor, gospodarz kl. VIII., zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył jęz. łać. w kl. III., IV. i VIII., jęz. greckiego w kl. VIII., jęz. pol. w kl. I., tyg. godz. 25+4.

5. **Lercher Ferdynand**, nauczyciel, gospodarz kl. II., zawiadowca biblioteki dla uczniów, uczył historii w kl. IV. i VIII., geogr. w kl. I., II., IV. i VI., jęz. pol. w kl. II., tyg. godz. 19+6.

6. **Panejko Aleksander**, nauczyciel, uczył języka niemieckiego w kl. II. i III., matematyki w kl. II., tyg. godz. 11.

7. **Pop Tomasz**, stały nauczyciel, pomocnik dyrektora w czynnościach kancelaryjnych, uczył jęz. pol. w kl. III., V., VI., VII. i VIII., historii w kl. II., tyg. godz. 22+4.

8. **Syrek Jan**, nauczyciel, gospodarz kl. I., uczył historii naturalnej w kl. I. i III., matematyki w kl. III., tyg. godz. 17+4.

9. **Szewczyk Piotr**, stały nauczyciel, gospodarz kl. VII., uczył jęz. łać. w kl. VII., jęz. greckiego w kl. IV. i VII., jęz. niemieckiego w kl. IV., kaligr. w kl. I., tyg. godz. 21+4.

10. **Szmilewski Antoni**, nauczyciel, uczył gimnastyki w kl. I.—VIII., nadto kierował zabawami ruchowemi, tyg. godz. 24.

11. **Ks. Urba Marjan**, profesor, uczył religji rz.-kat. w kl. I.—VIII., tyg. godz. 16.

12. **Wiakowski Kazimierz**, profesor, przez cały r. szkolny na urlopie, pełni obowiązki kierownika przyw. gimn. w Radomiu.

13. **Wiśniewski Karol**, nauczyciel, gospodarz kl. VI., uczył jęz. łać. w kl. I. i VI., jęz. greckiego w kl. VI., psychologii w kl. VIII., tyg. godz. 19+4.

14. **Zamłyński Stefan**, nauczyciel, gospodarz kl. V., uczył jęz. łacińskiego w kl. II. i V., jęz. greckiego w kl. V., jęz. pol. w kl. IV., logiki w kl. VII., tyg. godz. 21+4.

B. Nauczyciele etatowi innych szkół, czynni w tutejszym zakładzie przy końcu roku sprawozdawczego:

1. **Górski Bronisław**, nauczyciel państw. III. gimnazjum w Tarnopolu, uczył rysunków w kl. I., tyg. godz. 2.

2. **Mosler Józef**, profesor państw. II. gimn. w Tarnopolu, uczył jęz. niemieckiego w kl. VI., VII. i VIII., tyg. godz. 9.

3. **Szczepanik Władysław**, nauczyciel państw. II. gimn. w Tarnopolu, uczył rysunków w kl. II. i IV., tyg. godz. 6.

4. **Taubeles Samuel Aron**, dr. filozofji, profesor państw. III. gimn. w Tarnopolu, uczył religii możeszowej w kl. II.—VIII., tyg. godz. 14.

5. In. Grabowski Aleksander Stefan, Sem. n. n. n.

C. Nauczyciele kontraktowi:

1. **Lubelski Ludwik**, nauczyciel kontraktowy tut. państw. semin. naucz., uczył śpiewu w kl. I., II. i III., tyg. godz. 8.

II. Zmiany w gronie nauczycielskiem w ciągu roku sprawozdawczego.

1. **Panejko Aleksander**, naucz. gimn. z jęz. wykł. ruskim w Kołomyji, przeniesiony do tut. zakładu rozp. K. O. S. L. 12249/II. z dnia 16 września 1924.

2. **Szczyrbuła Marjan**, nauczyciel, przeniesiony rozp. K. O. S. l. 15181/II. z dnia 12 listopada 1924 z tut. zakładu, do państw. gimn. w Stryju.

3. **Walków Onufry**, nauczyciel, przeniesiony rozp. K. O. S. l. 10727/II. z dnia 20 sierpnia 1924 z tut. zakładu do państw. gimnazjum w Zbarażu.

III. Pomieszczenie zakładu.

Zakład I. gimnazjum mieści się we własnym budynku na ul. 3-go Maja, odnowiony wewnątrz po inwazjach nieprzyjacielskich. Zakład nie posiada własnej sali gimnastycznej, a ćwiczenia gimnastyczne uczniów odbywają się latem na podwórzu szkolnym, zimą zaś w sali „Sokoła”. W budynku szkolnym mieści się pomieszczenie dyrektora i tercjana.

- Studzy szkolni:
- 1) Samardak Marjan, tercjan zakładu,
 - 2) Maciewicz Szczepan, tymcz. pomocnik tercjana.
 - 3) Steciuk Franciszek, nieetatowy sługa szkolny, przyjęty na mocy rozp. K. O. S. l. 6269/II. z dnia 14 maja 1925 r.

IV. Nauka.

Rok szkolny 1924/25 rozpoczęto uroczystem nabożeństwem w kościele OO. Dominikanów dnia 1 września 1924 r., zaś dnia 2 września 1924 r., rozpoczęła się regularna nauka szkolna i odbywała się normalnie przez cały rok szkolny. Zakład zachował nadal program gimnazjum klasycznego dawnego typu.

V. Wychowanie.

Jak w poprzednim roku szkolnym, tak i w roku sprawozdawczym nie uczęszczali uczniowie tut. zakładu na przedmioty nadobowiązkowe, gdyż w myśl rozp. Min. W. R. i O. P. naukę tychże przedmiotów opłacają sami uczniowie, młodzież zaś tut. zakładu w przeważającej ilości jest bardzo biedną i teźże nauki opłacać nie może. W ciągu nauki szkolnej zwracano baczna uwagę nie tylko na wychowanie intelektualne, ale i narodowe, obyczajowe i zdrowotne. Opiekunowie klas urządzali ze swymi wychowanekami wycieczki w okolice miasta, przytem zaś starali się poznać ich charaktery, upodobania, zalety i wady. Wielu z uczniów tut. zakładu było umieszczonych w Bursie Polskiej, pozostającej pod troskliwą opieką nauczyciela tut. zakładu Dra Leona Bochenka. Skutki budzenia uczuć patriotycznych i ogólnoludzkich okazały się u tutejszych uczniów podczas najrozmaitszych zbiórek na cele narodowe lub humanitarne. Uczniowie tutejsi w ciągu roku szkolnego składali datki na:

- 1) Koszta sprowadzenia zwłok ś. p. Henryka Sienkiewicza,
 - 2) budowę pomnika Słowackiego,
 - 3) „Dom Techników,
 - 4) budowę szkoły powszechnej i wydziałowej w czeskim Cieszynie,
 - 5) wieniec na trumnę ś. p. prof. ks. dra Żyły.
-

Sprawozdanie bibliotekarzy.

Biblioteka nauczycielska naszego gimnazjum należy do największych i najstarszych w Małopolsce wschodniej. Według ostatniego inwentarza z r. 1913 liczy 9814 tomów i 8970 programów, t. j. razem 18.784 tomów i programów. Nie są tu wliczone nabytki z roku szkolnego 1913/14 i późniejsze; także setki książek dawniejszych leżą niezakatalogowane. To też okragło można przyjąć 20.000 tomów i programów. Biblioteka kryje prawdziwe skarby. Można powiedzieć, że mieści się w niej w przybliżeniu wszystko, co ważnego ukazało się przed wojną z przedmiotów gimnazjalnych. Dzieła są głównie w językach polskim i niemieckim. Wydawnictwa zbiorowe towarzystw naukowych

i periodycznych znajdują się przeważnie w komplecie. Na czele idą stare wydawnictwa Zakładu Narodowego Ossolineum, Krakowskiego Towarzystwa Naukowego i Krakowskiej Akademii Umiejętności, Wiedeńskiej Akademii Umiejętności, Lwowskiego Towarzystwa Naukowego. Za długo byłoby wyliczać bogate zbiory periodycznych wydawnictw naukowych z rozmaitych dziedzin w językach polskim, niemieckim, ruskim. (W języku francuskim są jedynie rozmaite książki i wydawnictwa z pierwszej połowy XIX w.) i wydawnictwa statystyczne b. Austrii i b. Galicji.

Trzeba zwrócić uwagę na kompletny — zdaje się — zbiór podręczników szkolnych, dzieł dydaktyczno-pedagogicznych i sprawozdań galicyjskiej Rady Szkolnej Krajowej, które mogą służyć do studjum nad dziejami szkolnictwa w b. Galicji na przestrzeni całego wieku. O ile można się zorientować, biblioteka nie poniosła wskutek wojny światowej i polskiej żadnej poważniejszej straty. Układ jednak książek w bibliotece uległ zupełnemu zamieszaniu i trzeba mozolnie przywracać dawny porządek. Jest to praca niesłychanie ciężka i niezdrowa, bo musi się odbywać w stęchłym powietrzu i wśród kurzu, pokrywającego i przenikającego wszystkie książki. W takich warunkach na gruntowne uporządkowanie biblioteki potrzeba długich lat, jeżeli zawiadowca biblioteki nie dostanie na jej uporządkowanie przynajmniej zniżki godzin na cały rok. Że nie jest to przesada, dowodzi fakt, że w ciągu całego prawie roku szkolnego 1924/25, pracując dwie godziny tygodniowo w czasie nauki, a dwie godziny dziennie w czasie feryj świątecznych, nie wykonał zawiadowca nawet połowy programu pracy, jaki ułożył na podstawie paromiesięcznego doświadczenia i starego katalogu, zachowanego w jednym sprawozdaniu Dyrekcji.

Program pracy jest następujący :

- 1) Trzeba ustawić wszystkie książki w dawnym porządku, t. zn. wedle numerów inwentarza, szaf i półek ;
- 2) Wydzielić książki, należące do kancelarji zakładu i do biblioteki uczniów ;
- 3) ponumerować i popieczetować wszystkie egzemplarze wydawnictw periodycznych, bo przynajmniej w połowie brak im numerów i pieczęci ;
- 4) ułożyć na nowo katalog kartkowy, spoczywający w specjalnej szafce w 18 szufladkach ;
- 5) porównać i uzgodnić katalog kartkowy z inwentarzem ;
- 6) sprawdzić książki według katalogu kartkowego i inwentarza i wykazać ubytki ;
- 7) wciągnąć do inwentarza i katalogu kartkowego książki niezakatalogowane i opatrzyć je numerami i pieczęciami ;

8) sporządzić nowy inwentarz w 2 egzemplarzach dla Kuratorjum i Dyrekcji zakładu.

Z tego programu udało się zawiadowcy wykonać tylko część pierwszego punktu t. j. uporządkować częściowo szafy N, G, C, L, F, D, E, K, wydzielając z nich książki z innych szaf; mniejwięcej pełne są szafy N, G, L, C; poprzedni zawiadowca zostawił mniejwięcej uporządkowane szafy O, R; pozatem wydzielił obecny zawiadowca setki książek nieponumerowanych. Szybkie zatem uporządkowanie cennego księgozbioru biblioteki, mogącej odegrać poważną rolę kulturalną na Podolu, zależy od stanowiska Kuratorjum Okręgu Szkolnego, które otrzymało obszernie i dokładnie umotywowane pismo o stanie biblioteki i koniecznej w niej pracy. Jeżeli Kuratorjum uzna te powody i zdecyduje przychylnie, biblioteka będzie mogła może w ciągu roku dojść do odpowiedniego stanu. W przeciwnym razie uporządkowanie biblioteki będzie się musiało przeciągnąć w nieskończoność.

II. Biblioteka uczniów. Ilość polskich książek znajdująca się obecnie w bibliotece uczniów, nie może zaspokoić potrzeb duchowych uczniów, ani klas wyższych ani też niższych. Odnosi się to w równej mierze do książek, które stoją w ścisłej łączności z nauką szkolną, jakoteż i książek, które uczeń poznać powinien celem pogłębienia swej wiedzy, jak i wzbudzenia szlachetnych i dobrych myśli i uczuć.

Książki, znajdujące się obecnie w bibliotece uczniów, pochodzą w przeważającej części z czasów przedwojennych, przechowane szczęśliwie przez tercjana tutejszego zakładu Samardaka, częściowo zaś zakupione zostały w ostatnich latach ze składek miesięcznych uczniów, zbieranych w ciągu całego roku.

Stan biblioteki w cyfrach przedstawia się następująco:

Książki z czasów przedwojennych: 699 dzieł w 777 tomach. W roku szkolnym 1923/24 ze składek uczniowskich kupiono 134 dzieł w 141 tomach, w tem 70 tomików Biblioteki Narodowej, za ogólną sumę 229 zł. 30 gr. W roku szkolnym 1924/25 ze składek uczniowskich kupiono 176 dzieł w 193 tomach i z Bibl. Uniw. Lud. i Bibl. Mł. szk. 194 tomów za łączną sumę 401 zł. 94 gr. Ogólna liczba książek: 1009 dzieł w 1315 tomach. Prof. hr. Piniński ofiarował do biblioteki swoje dzieło p. t. „Szekspir, jego życie i dzieła“, wskutek czego obecnie ogólna liczba książek wynosi 1010 dzieł w 1317 tomach.

W tym samym roku szkolnym kupiono 82 podręczników szkolnych dla pierwszych trzech klas gimnazjalnych za sumę 168 zł. 30 gr.

Część tych książek, kupionych w stanie broszurowanym, — z powodu braku funduszków — zdołano oprawić za kwotę 180 zł.

Ofiarność uczniów na bibliotekę szkolną w roku szkolnym 1924/25 sięga kwoty 750 zł. 24 gr.

Podnieść należy, że tutejsi uczniowie żądni są książek pięknych i dobrych, powieści, jak i dzieł poważniejszych, co jednak stan biblioteki tylko w niedużej mierze mógł zaspokoić, a zarazem dobrowolną ofiarność uczniów, która w braku zasiłków państwowych pozwoliła na zwiększenie ilości i jakości książek biblioteki, a im samym da wkrótce poznać, że ich wspólna materialna samopomoc w niewielu latach wyda piękny owoc w pomnożeniu biblioteki, która ich potrzeby niedługo w zupełności zaspokoi.

70 tomików Biblioteki Narodowej, nabytych w roku szkolnym 1923/24, kupiono wprost w „Krakowskiej Spółce Wydawniczej“, która w czasach o niestąłej walucie polskiej dała wymienione tomiki na spłatę w trzech ratach miesięcznych.

Reszta książek zakupiona została w „Księgarni Nowości“ w Tarnopolu na warunkach bardzo dogodnych, bo w spłatach miesięcznych w ciągu całego roku, za co jej kierownikowi p. Pelcowi należy się serdeczna podzięką.

Książki niemieckie biblioteki uczniów są wszystkie pochodzenia przedwojennego, przerzedzone wskutek wypadków wojennych, utrzymane w stanie dobrym, oprawne, a ich jakość przedstawia się stanowczo lepiej, niż książek polskich tejże biblioteki. Stan liczebny jest następujący:

597 dzieł w 681 tomach			
23 „ „	266 egzempl.	bibl. niem.	Graesera
14 „ „	128 „ „	„ „	Freytaga

Razem 634 dzieł w 1075 tomach.

Z biblioteki niemieckiej korzystali przedewszystkiem uczniowie kl. VI., potem dopiero szły kl. VII., V., VIII. i IV.

Gabinet geograficzny.

Zbiory gabinetu geograficznego, które obecnie tutejszy zakład posiada, przechowały się po dziś dzień jeszcze z czasów przedwojennych.

Przedstawiają się one następująco:

137 map fizycznych i politycznych dla wszystkich części świata i map do nauki historii.

1 atlas geologiczny Galicji, jednak niepełny z następującymi zeszytami: I, III, V, IX, X a i b, XII do XXI i XXIII.

135 obrazów do nauki geografji i historii,

9 map plastycznych,

1 globus.

Dwie tylko mapy: mapa polityczna Polski i mapa fizyczna Polski pochodzą z roku szkolnego 1924/25.

Gabinet fizyki.

Z datków miesięcznych, składanych przez uczniów klas I—III na ręce p. Syrka i klas IV—VIII na ręce p. Graubarta zakupiono w bieżącym roku szkolnym:

1) Śrubę mikrometryczną, 2) ważkę z ciężarkami, 3) trzy areometry, 4) barometr (aneroid), 5) manometr (mały do kociołka Papina), 6, termometr, 7) termometr max. i min.. Sixa, 8) termometr z podziałką C, R i F, 9) termometr chemiczny (od -15° do $+360^{\circ}$ C), 10) zwierciadło wklęsłe i wypukłe, 11) lupę, 12) dwa obiektywy i kondensator do aparatu projekcyjnego, 13) latarnię projekcyjną, 14) model lornetki teatralnej, 15) stereoskop, 16) motorek elektryczny, 17) maszynkę magnetoelektryczną, 18) centralę telefoniczną, 19) induktorek (do elektryzowania), 20) pas rzemienny (transmisyjny) do dynamomaszyny, 21) pięć kg. ręki, 22) różne chemikalja, flaszeczki i słoiczki, 23) narzędzia (młotek, obcęgi, piłeczki, śrubociągi, świdry, śrubstak, imadło i t. d.), 24) karawkę i szklanę na wodę; — prócz tego różne naczynia.

Gabinet przyrodniczy.

Mineralogia. Mineralów — 288, skał 146, skamielin 26, modeli kryształów 100.

Botanika. Zielnik 15 fascykułów, Flora artefacta — 3, Modele kwiatów 39, Modeli grzybów 84.

Zoologia. Vertebrata 160, Tunicata 4, Bryozoa 2, Molusca 50, Brachtopoda 1, Insecta 6, Arachnoidea 20, Myriopoda 2, Crustacea 22, Vermes 10, Echinodermata 5, Coelenterata 18, Modeli do Protozoa 9. Życie w stawie, życie w morzu. Modeli kręgowców wymarłych 17. Modeli do anatomji człowieka 6, preparator w spirytusie 7, Czaszka żubra 1. Kości, zęby mamuta 6.

Tablice. Ryby krajowe 4, Tab. do zoologii 130, Schreiber: ssaki 4, ptaki 1, Tablic do anatomji człowieka 8, Model-Port do botaniki 17, Zippel-Rothman Aust. Kulturpflanzen Abt. II i III.

Harcerstwo.

W tutejszem gimnazjum istnieje drużyna harcerska jako: III. Tarnopolska Drużyna Harcerska im. ks. Józefa Poniatowskiego. Należy ona do związku Harcerstwa Polskiego, a podlega bezpośrednio Komendzie Chorągwi Lwowskiej.

Drużyna została założona 9 grudnia 1921 r. przez prof. dra Bochenka i zgrupowała początkowo tylko uczniów 4 klas najniższych. Opiekunem drużyny z ramienia gimnazjum był od początku dr. Bochenek. Komendantem drużyny, t. j. jej bezpośrednim przełożonym, był zawsze jeden z uczniów klas wyższych. Obecnie komendantem drużyny jest Rojek Marjan, uczeń kl. VI. Cała drużyna podzielona jest na zastępy, t. j. grupki po ośmiu chłopców, z których jeden jest komendantem zastępu.

Początkowo zebrania drużyny i zastępów odbywały się w jednej ze sal szkolnych, a w roku 1923 drużyna dostała do swego wyłącznego użytku izbę w gimnazjum, w której prócz sprzętów mieści się biblioteka dzieł harcerskich i apteczka polowa. Początkowo praca drużyny ograniczała się do wycieczek harcerskich w okolice miasta, którym bardzo często przewodniczył opiekun drużyny dr. Bochenek. Oprócz tego wprowadzono na zbiórkach rodzaj pogawędek, na których starano się wyjaśnić chłopcom zasady harcerskiego samowychowania, opartego na wcielaniu w życie 10 punktów prawa harcerskiego.

Ożywiła się bardziej drużyna w roku szkolnym 1923/24, gdy już dość znaczna część chłopców znalazła się w wyższych klasach. Kilkakrotnie urządzała ona dłuższe piesze wycieczki i jedno lub dwudniowe obozy, przeważnie w lasach, należących do p. Czarkowskiego, właściciela Janówki, który okazał daleko idącą życzliwość dla harcerzy naszej drużyny. W uroczystościach i obchodach rocznic narodowych brała zawsze drużyna udział, idąc na czele pochodu uczniów gimnazjum naszego.

W lipcu 1924 r. pięciu harcerzy naszej drużyny wzięło udział w I. Narodowym Zlocie Harcerskim w Siekierkach pod Warszawą, dwu uczestniczyło w wojskowym kursie łączności dla harcerzy w Zegrzu pod Warszawą, a trzech innych w harcerskim kursie instruktorskim w Delatynie. Kursy trwały po sześć tygodni, a uczestnicy kursów z naszej drużyny wnieśli w ub. roku szkolnym wiele doświadczenia i nowych metod pracy do drużyny.

W celu przysporzenia dochodów urządziła drużyna jeszcze w maju 1924 r. razem z I. Tarnopolską Drużyną Harcerską „Wieczór harcerski“ w sali tut. „Sokoła“, który został powtórzony z wielkim powodzeniem w Zbarażu. W grudniu zaś tego samego roku urządziła drużyna przedstawienie w Skafacie, które spotkało się z wielkim uznaniem tamtejszej społeczności.

Ogólny stan kasy drużyny przedstawił się za rok 1924 jak następuje: Dochody 346·30 zł., — rozchody 346·30 zł.

W pierwszych miesiącach 1925 r. zorganizowała drużyna warsztat introligatorski, w którym oprawili harcerze kilkadziesiąt tomów przeważnie dla biblioteki naszego gimnazjum, do której to pracy gimnazjum wypożyczyło potrzebne narzędzia. Wycho-

wanie fizyczne prawie nie jest w drużynie uwzględniane, gdyż wszyscy harcerze ćwiczą w gimnazjum. Że należą jednakowoż do najlepiej ćwiczących, świadczy o tem choćby okoliczność zdobycia trzech nagród podczas zawodów 3 Maja przez uczniów-harcerzy naszego gimnazjum.

Obozu swego, co jest rzeczą pierwszorzędną w życiu drużyny, podczas nadchodzących wakacyj drużyna pomimo starań mieć nie będzie. Czterech członków drużyny wyjeżdża na wakacyjny kurs łączności wojskowej do Zegrza, a dwu na harcerski kurs instruktorski do Worochty — i w przyszłym roku szkolnym wszyscy starsi harcerze i kierownicy drużyny będą posiadali odpowiednie kwalifikacje.

Drużyna liczy obecnie 40 członków, z których właściwie tylko 19 jest harcerzami (1 posiada stopień ćwika, 7 stopień wywiadowcy, a 11 stopień młodzika).

Reszta to ochotnicy, którzy odpowiednich stopni harcerskich jeszcze nie posiadają.

W sprawozdaniu naszym uwzględniliśmy tylko pewne momenty z życia drużyny. Stwierdzić jednakowoż możemy, że drużyna, pomimo drobnych usterek, zadanie swoje spełniła w ogólności dobrze. Zawsze działalność drużyny szła w parze z działalnością szkoły. Drużyna stawiała zawsze swym harcerzom przed oczy dekalog harcerski i kładła szczególny nacisk na wypełnianie przedewszystkiem obowiązków uczniowskich.

Z nielicznymi też wyjątkami są harcerze pilnymi i dobrymi uczniami. Największym niedomaganiem drużyny jest brak pełnoletniego i życiowo samodzielnego komendanta, posiadającego przytem stopień instruktorski Związu Har. Pol. Brak ten da się dopiero usunąć po kilku latach, a tymczasem można mu częściowo zaradzić przez ściślejszą współpracę drużyny z rodzicami i, co może ważniejsza, wychowawcami młodzieży w szkole.

Zmarli.

W b. roku szkolnym zakład nasz poniósł ciężką stratę przez śmierć ś. p. ks. prof. Żyły. Zmarły, profesor Uniwersytetu Lwowskiego, przez długi szereg lat był profesorem-katechetą rz. kat. tutejszego zakładu. Zgaśł po długiej i ciężkiej chorobie w pełni sił duchowych. Cechowały go niezwykle zdolności, ogromna pracowitość, wszechstronna wiedza i wielkie umiłowanie podwładnej Mu młodzieży, do której umiał przemawiać tak prostymi i skromnymi słowy, jak prostym i skromnym był jego charakter. Śmierć Jego wzbudziła w sercach kolegów i b. uczniów żal wielki i serdeczny, a pociechą dla nas może być tylko to, że choć zawcze-

śnie ustąpił z szeregu pracowników, jednak znakomicie wypełnił swe zadanie, pozostawiając nam przykład najgorliwszej, niezmiordowanej pracy i pamięci kolegi i profesora o nieposzlakowanym charakterze, najzaciejszego i najużyteczniejszego członka społeczeństwa, dla b. uczniów zaś pozostawiając wspomnienie najlepszego i najtroskliwszego o ich dobro wychowawcy. Zakład nasz wziął udział w pogrzebie ś. p. ks. dra Żyły we Lwowie, wysyłając delegację, złożoną z dyrektora, kilku nauczycieli i uczniów, którąto delegacja złożyła w imieniu zakładu wieniec z żywych kwiatów na grobie Zmarłego.

Również w b. roku szkolnym zmarł po ciężkiej chorobie ś. p. Józef Szpun, stały pomocnik tercjana. Zmarły zaskarbił sobie miłość i szacunek u przełożonych przez nadzwyczajną pracowitość i ściśle wypełnianie obowiązków i pozostawił po sobie pamięć gorliwego i sumiennego sługi szkolnego.

Cześć ich pamięci!

Kronika zakładu.

Rok szkolny 1924/25 rozpoczął się uroczystym nabożeństwem w kościele OO. Dominikanów dnia 1 września 1924. Dnia 2 września 1924 rozpoczęła się regularna nauka szkolna.

Dnia 13 września 1924 zwiedziła tutejsza młodzież pod przewodnictwem profesorów Graubarta i Kosiaka, „Targi Wschodnie“ we Lwowie.

W dniach 23, 24, 25 i 26 września odbył się ustny egzamin dojrzałości w terminie jesiennym pod przewodnictwem dyrektora zakładu.

W dniach 20 i 21 października 1924 przystąpili uczniowie do spowiedzi i Komunii św.

Dnia 25 października 1924 wzięła młodzież udział w uroczystym nabożeństwie żałobnym za duszę ś. p. Henryka Sienkiewicza, zaś dnia 27 października tegoż roku odbył się staraniem tutejszych uczniów poranek na cześć Sienkiewicza, na który złożyły się odczyty ucznia VIII. kl. Kulczyckiego i prof. Zamłyńskiego i deklamacja ucz. VI. kl. Schneidra.

Dnia 29 listopada 1924 wzięła młodzież pod przewodnictwem nauczycieli udział w nabożeństwie żałobnym za dusze ś. p. powstańców, poczem w klasach wysłuchała okolicznościowych przemówień nauczycieli.

Od 15 grudnia 1924 do 2 stycznia 1925 był zakład zamknięty z powodu szerzącej się w Tarnopolu szkarlatyny.

Dnia 21 stycznia 1925 uczestniczyła młodzież w nabożeństwie żałobnym za ś. p. powstańców styczniowych.

Dnia 31 stycznia 1925 po nauce rozdano uczniom półroczne wykazy cenzur.

W dniach 15—18 marca 1925 odbyły się rekolekcje dla uczniów tut. zakładu, poczem uczniowie przystąpili do spowiedzi i Komunii św. wielkanocnej.

Dnia 22 marca 1925 r. urządzili uczniowie poranek muzyczno-deklamacyjny na cześć Chopina, a dochód przeznaczono na zorganizowanie orkiestry gimnazjalnej.

Dnia 28 kwietnia 1925 wizytował zakład okręgowy wizytator szkół średnich p. Kazimierz Eljasz.

Dnia 3 maja 1925 odbył się poranek ku uczczeniu Konstytucji 3 Maja, na który złożyły się: słowo wstępne i produkcje wokalnie-muzyczne.

Dnia 4 maja 1925 wzięli uczniowie udział w uroczystości poświęcenia pomnika na grobie zmarłych, internowanych w Tarnopolu, pochodzących z Borysławia i złożeniu wieńców na grobie ś. p. Dmytrowa i Popiela.

Dnia 8 maja 1925 urządził zakład uroczyste nabożeństwo jako w dniu Imienin Prezydenta Państwa, poczem odbyły się wycieczki uczniów w okolice Tarnopola.

W dniach 29 i 30 maja przystąpili uczniowie poraz trzeci do spowiedzi i Komunii św.

Pisemny egzamin dojrzałości w terminie letnim odbył się w dniach 18—20 maja, ustny zaś w dniach 17—19 czerwca 1925 pod przewodnictwem dyrektora zakładu.

Rok szkolny 1924/25 zakończono uroczystym nabożeństwem dnia 27 czerwca, poczem rozdano uczniom świadectwa szkolne.

Statystyka uczniów.

K L A S A	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Razem
a) liczba wpisanych . . .	35	35	30	22 ²	32	21	24 ¹	26	225 ³
b) ubyło . . .	6	2	3	4	2	1	—	—	18
c) przybyło . . .	1	—	—	—	—	—	1	—	2
d) pozostaje z końcem roku . . .	30	33	27	18	30	20	25	26	209
z końcem roku:									
a) rzymsko-katol. . .	26	17	15	5	10	9	13	7	102
b) grecko-katol. . .	4	2	—	2	—	—	2	—	10
c) mojżeszow. wyznania . . .	—	14	12	11	20	11	10	19	97
a) narodowości polskiej . . .	26	31	27	18	30	20	23	26	201
b) narodowości ruskiej . . .	4	2	—	—	—	—	2	—	8
Miejsce zamieszkania rodziców:									
a) w Tarnopolu . . .	8	15	12	11	21	17	12	20	116
b) w powiecie tarnopolskim . . .	15	9	5	1	2	1	2	1	36
c) w innych powiatach Polski . . .	7	9	10	6	7	2	11	4	57
Zatrudnienie rodziców:									
ziemianie . . .	1	—	—	—	—	—	—	1	2
rolnicy . . .	12	11	9	1	3	1	1	1	39
przemysłowcy . . .	1	2	—	—	—	1	—	1	5
rzemieślnicy . . .	—	2	3	—	4	2	2	—	15
kupcy . . .	—	10	2	7	9	2	4	13	47
wolne zawody umysłowe . . .	1	—	1	1	—	—	1	—	3
wojskowi . . .	2	1	—	1	—	—	2	—	5
urzędnicy państwowi . . .	10	4	5	5	3	3	9	3	42
inne zawody . . .	3	3	7	3	11	11	6	7	51
RAZEM	30	33	27	18	30	20	25	26	209

Opłata za zużyte materiały szkolne.

KLASA	Kwota l. uczn.	30	15	4	0	RAZEM		Ogółem
						II. półr.	I. półr.	
I.	"	—	150 10	76 19	— 1	266 30	275	498
II.	"	270 9	120 8	60 15	— 1	450 33	490	940
III.	"	360 12	90 6	32 8	— 1	452 27	475	927
IV.	"	210 7	60 4	28 7	— —	298 18	378	676
V.	"	390 13	90 6	32 8	— 3	512 30	633	1145
VI.	"	180 6	30 2	32 8	— 4	242 20	227	469
VII.	"	370 11	60 4	36 9	— 1	426 25	377	803
VIII.	"	330 11	90 6	28 7	— 2	448 26	489	937
S U M A						3054	3341	6395

Egzamin dojrzałości.

Pisemny egzamin dojrzałości w terminie letnim odbył się w dniach 18, 19 i 20 maja, ustny zaś 17, 18 i 19 czerwca pod przewodnictwem dyrektora zakładu.

Świadectwo dojrzałości otrzymali, (Imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, data złożenia egz., przyszłe studia):

1) Altschüler Israel Chaim, ur. 16/V 1905 w Tarnopolu, 18/VI, Farmacja; 2) Bartfeld Isak Majer, ur. 19/VII 1906 w Krąglem, 18/VI, Judaistyka; 3) Bieler Meyer Samuel, ur. 9/XI w Tarnopolu, 18/VI, Filozofja; 4) **Held Salomon Hirsch**, ur. 16/IX 1906 w Chodaczkowie małym, 17/VI, Medycyna; 5) Jacko Karol, ur. 3/XI w Czerniowcach, 18/VI, Medycyna; 6) Kahane Dawid, ur. 15/III 1903 w Grzymałowie, 19/VI, Judaistyka; 7) **Kulczycki Bronisław**, ur. 7/V 1906 w Proszowej, 17/VI, Medycyna; 8) Migden Chaim, ur. 13/VIII 1903 w Skałacie, 19/VI, Medycyna; 9) Mowczko Alfred Romuald, ur. 5/II 1906 w Wygnance 17/VI,

Prawo; 10) Nagler Dawid, ur. 11/VI 1907 w Tarnopolu, 17/VI, Judaistyka; 11) Parnes Schlome Herz, ur. 23/XII 1904 w Korszyłowce, 19/VI, Architektura; 12) Preismann Herman, ur. 1/X 1905 w Tarnopolu, 19/VI, Medycyna; 13) Rawicz Hersch Leib, ur. 25/V 1903 w Tokach, 19/VI, Medycyna; 14) Rosa Ludwik Jerzy, ur. 17/IX 1904 w Mikulińcach, 17/VI, Medycyna wojskowa; 15) Rosenman Jakób, ur. 5/XII 1903 w Domamoryczu, 19/VI, Filozofja i Judaistyka; 16) Sass Karol Juljusz, ur. 6/III 1907 w Tarnopolu, 17/VI, Medycyna; 17) Steckel Chaskel Wolf, ur. 17/VI 1905 w Tarnopolu, 19/VI, Judaistyka; 18) Sidorowicz Tad. Mieczysław, ur. 9/I 1906 w Tarnopolu, 18/VI, Teologja; 19) Weinstein Dawid, ur. 3/X 1903 w Tarnopolu, 18/VI, Medycyna; 20) Wojciechowski Władysław, ur. 1/I 1904 w Podwołoczyskach, 17/VI, Medycyna.

Jednego ucznia reprobowano na pół roku.

Sprawozdanie lekarza szkolnego.

Od 15 listopada 1924 r. wychowanie fizyczne, hygiena i opieka nad stanem zdrowia młodzieży były główną troską lekarza szkolnego. Lekarz szkolny poddał dzieci szkolne dokładnemu zbadaniu, przyczem zwracał szczególną uwagę na przewlekłe choroby oczu, zębów, płuc, serca i innych organów, udzielając odpowiednich wskazówek i porad uczniom i rodzicom. Lekarz szkolny zwiedzał lekcje gimnastyki i rysunków, a to w tym celu, by zwracać uwagę na poprawne trzymanie się dziecka przy pisaniu czy rysowaniu, bo nieprawidłowa postawa łatwo stać się może przyczyną skrzywienia kręgosłupa lub zepsucia wzroku.

Epidemji nie było w zakładzie, wypadków śmierci też nie było.

W klasie VIII. wygłosił lekarz szkolny wykłady o „Chorobach wenerycznych“ o szkodliwości alkoholu i o gruźlicy i jej następstwach.

W kl. VII i VI miał lekarz szkolny wykłady „O alkoholu i jego złych skutkach“ i „O gruźlicy i jej wystrzeganiu się“.

Wynik badania lekarskiego uczniów katolików

w r. szk. 1924/25.

Wiek	Liczba badanych	Przeciętny wzrost w cent.	Przeciętna waga bez ubr. w kgr.	Obwód klatki		Odżywienie			Powiększenie grucz. chl.	Skrzywienie kręgosł.	Krzywica	Wady serca	Płuca wady	Grzlica kości	Pruchnica zębów	Wzrok			Przewł. bole głow	Słuch	Ropotok z uszy
				Przy najgłęb. wdechaniu	Przy najgłęb. wdyhanu	dobr.	średnie	złe								jałgca	nieżył.	wady wzr.			
10—11	6	132.3	29	69.3	60.5	1	2	4	1	1	1	1	1	1	3	1	3	1			
11—12	10	133	31.5	71.1	62.8	5	6	3			1	1	1	1	6	5	3	1			
12—13	15	142.6	36.5	75.4	65.2	4	9	1	1	1	1	1	1	1	9	8	5				
13—14	11	140	34.6	72.6	64	4	4	3		1	1	1	1	1	7	5	5				
14—15	18	148.7	40.2	79.4	65.8	7	8	3	1	1	1	1	1	1	9	9	5				
15—16	14	153.8	44.8	79.2	68.9	3	8	3	1	1	1	1	1	1	7	5	5				
16—17	10	158.9	48.6	81.6	72.3	6	2	2		1	1	1	1	1	6	6	3	2	1	1	
17—18	8	167.8	59.8	89.5	78.3	6	6	6		1	1	1	1	1	6	7	6	1	1	1	
18—19	12	166.5	57.6	88	77.8	6	6	6		1	1	1	1	1	6	7	3	1	1	1	
19—20	7	169.3	63.7	92.3	81	5	2	2		1	1	1	1	1	5	5	3	1	1	1	
20—21	4	168	60.8	92	82.3	4	6	4		1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	
22—23	1	170	63	95	84	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Ogółem	116					42	55	19	5	27	26	13	22	2	71	1	54	6	3		

Wynik badania lekarskiego uczniów wuz. moź.

w r. szk. 1924/25.

Wiek	Liczba badanych	Przeciętny wzrost w cent.	Przeciętna waga bez ubr. w kgr.	Obwód klatki		Odczytanie			Powiększenie grucz. chl.	Skrzywienie krągoś.	Krzywica	Wady serca	Płaca wady	Pruchnica zębów	Wzrost		Przewł. bole głow.	Częste krwot. z nosa	Słuch	Ropotok z uszy
				Przy najgłęb. wdechaniu	Przy najgłęb. wdechaniu	dobr.	średnie	złe							nieżyt.	wady wzr.				
11—12	5	136.6	30.1	69	60.8	3	2	1	1	2	1	2	5	1	9	1	1	1	1	
12—13	12	14.1	34.5	72.3	63.3	7	4	1	1	3	2	2	9	1	3	1	1	1	1	
13—14	9	15.5	38.5	74.3	65.2	5	4	3	1	2	3	5	7	1	2	1	1	1	1	
14—15	11	150.6	42.1	76.8	67	6	2	3	1	7	2	2	7	1	2	1	1	1	1	
15—16	11	160.1	51.8	76.7	65.5	7	4	1	3	4	2	3	7	1	10	2	1	1	1	
16—17	13	160.7	51.6	83.8	74.3	6	6	1	3	8	2	2	11	1	6	1	1	1	1	
17—18	8	163.5	52.1	83	73	3	4	1	3	6	2	3	8	1	4	3	1	1	1	
18—19	11	16.5	53.1	85.3	75.4	6	4	1	4	4	1	1	8	1	6	2	1	1	1	
19—20	9	16.8	56.9	86.9	79.5	5	3	1	4	4	1	1	8	1	4	2	1	1	1	
20—21	3	16.1	53.4	86.7	80	1	2	1	1	2	1	1	9	1	2	4	1	1	1	
21—22	5	168.2	57.8	86.6	78.4	2	3	1	2	2	1	1	3	1	2	2	1	1	1	
22—23	1	16.9	56.4	87	79	2	3	1	2	2	1	1	5	1	1	2	1	1	1	
Ogółem	98					51	39	8	4	24	45	13	14	70	44	18	6	2	4	6

Spis podręczników na rok szkolny 1925/26.

Religja. Kl. I. Ks. Szydelski i ks. Thullie: Dzieje objawienia Bożego w Starym Testamencie. — Kl. II. Ks. Szydelski i ks. Thullie: Dzieje objawienia Bożego w Nowym Testamencie Cz. I. — Kl. III. Ks. Szydelski i ks. Thullie: Dzieje objawienia Bożego w Nowym Testamencie Cz. II. — Kl. IV. Ks. Jougan: Liturgia. — Kl. V. i VI Ks. Jougan: Historia kościoła katolickiego. — Kl. VII. Ks. Sieniatycki: Dogmatyka. — Kl. VIII. Ks. Szereklik: Etyka.

J. polski. Kl. I. Reiter: Czytania Cz. I., Konarski: Gramatyka. — Kl. II. Reiter: Czytania Cz. II., Kryński: Gramatyka. — Kl. III. Reiter: Czytania Cz. III., Kryński: Gramatyka. — Kl. IV. Próchnicki-Wojciechowski: Wypisy polskie, Kryński: Gramatyka, Łoś: Zasady ortografii polskiej i słownik ortograficzny. — Kl. V. Wojciechowski: Wypisy polskie, Próchnicki: Wzory poezji i prozy, Łoś: Zasady ortografii polskiej i słownik ortograficzny. — Kl. VI. Chrzanowski-Wojciechowski: Wypisy polskie dla klas wyższych Cz. I., Łoś: Zasady ortografii polskiej i słownik ortograficzny. — Kl. VII. VIII. Mazanowscy: Wypisy polskie, Łoś: Zasady ortografii polskiej i słownik ortograficzny.

J. łaciński. Kl. I. Frączkiewicz: Pierwsza książka łacińska, Sinko: Gramatyka łacińska. — Kl. II. Frączkiewicz: Druga książka łacińska, Samolewicz: Zwięzła gramatyka łacińska. — Kl. III. Szczepański: Wypisy łacińskie wyd. 3, Szczepański-Pilch: Ćwiczenia polsko-łac., Sinko: Gramatyka łac. — Kl. IV. Szczepański: Wypisy łac. wyd. 2, 1923 r., Terlikowski: Życie prywatne Greków i Rzymian, Samolewicz-Sołtysik: Gramat. łac. Cz. II. Składnia, Próchnicki: Ćwiczenia łac. dla kl. IV. — Kl. V. Szczepański: Wybór mów Cicerona I. II., Sallustius: De coniuratione Catilinae, Terlikowski: Życie prywatne i publiczne Greków i Rzymian, Samolewicz-Sołtysik: Gramat. łac. Cz. II. Składnia. — Kl. VI. Szczepański: Wybór mów Cicerona III., Sinko: Wybór dzieł Wergiljusza. Rappaport, Sallustius-Bellum Jugurthinum. — Kl. VII. Wybór pism filozoficznych Cicerona, Terlikowski: Życie Greków i Rzymian. — Kl. VIII. Pilch: Wybór pism Tacyta, Wybór pism Horacego, Terlikowski: Życie Greków i Rzymian.

J. grecki. Kl. IV. Winkowski-Taborski: Ćwiczenia greckie, Fiderer: Gramatyka grecka. — Kl. V. Winkowski-Taborski: Ćwiczenia greckie, Fiderer: Gramatyka grecka, Ksenofonta: Anabasis. — Kl. VI. Herodot, Homer: Iljada. — Kl. VII. Demostenes, Homer: Odyseja. Kl. VIII. Smolka: Sofoklesa Antyгона, Plato: Apologia.

J. niemiecki. Kl. II. Jakóbiec i Leonhard: Pierwsza książka niemiecka. — Kl. III. Jakóbiec i Leonhard: Druga książka niemiecka. — Kl. IV. Jakóbiec i Leonhardt: Trzecia książka niem.—

Kl. V. Lorentz: Metodyczny kurs j. niem. Cz. IV. — Kl. VI. Lorentz: Metodyczny kurs j. niem Cz. V. — Kl. VII. i VIII. Lorentz: Metodyczny kurs j. niem. Cz. VI.

Historja. Kl. II. i III. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczystych. — Kl. IV. Zakrzewski: Historja starozytna Cz. I. — Kl. V. Zakrzewski: Historja średniowieczna Cz. II. — Kl. VI. Zakrzewski: Historja nowozytna Cz. III. — Kl. VII. Lewicki: Historja Polski Cz. III. — Kl. VIII. Polska współczesna.

Geografja. Kl. I. Romer: Geografja, Atlas Romera. — Kl. II. Radliński T.: Europa Cz. I. — Kl. III. Radliński T.: Pięć części świata Cz. II. — Kl. IV. Radliński T.: Geografja Polski. — Kl. V. Pawłowski: Geografja I., III. kraje pozaeuropejskie. — Kl. VI. Pawłowski: Część ogólna II. 1, kraje pozaeuropejskie. — Kl. VII. Pawłowski: II. 2, Polska. — Kl. VIII. Pawłowski, Bystron i Peretiatkowicz: Polska współczesna.

Matematyka. Kl. I. Sierzputowski: Arytmetyka wraz z geometrją Cz. II. — Kl. II. Sierzputowski: Arytmetyka Cz. III. — Kl. III. Sierzputowski: Arytmetyka Cz. IV. — Kl. IV. Miłułowicz: Arytmetyka kl. IV., Łomnicki: Geometrja. — Kl. V. Miłułowicz: Arytmetyka kl. V., Łomnicki: Geometrja elementarna. — Kl. VI. Miłułowicz: Arytmetyka kl. VI., Łomnicki: Początki geometrii analitycznej. — Kl. VII. Miłułowicz: Arytmetyka kl. VII., Łomnicki: Początki geometrii analitycznej.

Przyroda. Kl. I. Nussbaum-Hilarowicz: Zoologja. — Kl. II. Domaniewski: Pogadanki przyrodnicze I. i II. — Kl. III. Domaniewski: Pogadanki przyrodnicze III. — Kl. V. Łomniccy: Mineralogja, Rostafiński: Botanika. — Kl. VI. Nussbaum-Hilarowicz: Zoologja. — Kl. VII. i VIII. Kawecki-Tomaszewski: Fyzyka.

Propedeutyka. Kl. VII. Sosnicki: Logika. — Kl. VIII. Höfler-Zawirski: Zarys psychologii.

Wykaz uczniów w r. 1924/25.

UWAGA: Pod A. wymienieni są uczniowie, którzy otrzymali promocję do klasy następnej (chlubnie uzdolnieni zaznaczeni drukiem odmiennym), pod B. uczniowie nieklasyfikowani i ci, którzy w r. szk. wystąpili; pod C. przeznaczeni do egzaminu poprawczego lub uzupełniającego; pod D. nieuzdolnieni.

KLASA I. (36).

A. Baworowski Marjan, Buczkowski Ludwik, Chudzij Eugenjusz, Cwiakalski Zdzisław, Czajkowski Zenon, Dolny Teofil, Grzegorzewicz Franciszek, Kamiński Antoni, Kępiński Józef, Kordal Adam, Korobij Edward, Kromp Władysław, Malarczuk Józef, Mazurek Jan, Mróz Józef, Nawrocki Michał, Pacholek Mikołaj, **Partyka Kazimierz**, Peterków Józef, **Pytel Paweł**, Runiewicz Albin, Stankowski Marjan, Szmendziuk Jan, Tracz Jarosław, Żarkowski Stanisław.

B. Kuchmister Stefan (30/X. 1924), Kusz Stefan (13/IX. 1924), Madej Ignacy (9/I. 1925), Maresz Adam (31/I. 1925), Mroczkowski Jerzy (9/I. 1925), Stasiuk Aleksand. (3/X. 1924).

C. Dereń Jakób, Fryga Ignacy, Kaspryszyn Paweł, Okoński Leon.

D. Ziola Michał.

KLASA II. (35).

A. Abend Samuel, Ast Arnold, Bieler Joachim, Brauner Izidor, Butyński Leon, Chociaj Wincenty, Dupla Jan, Ehrenkranz Meyer, Góralski Jan, Gross Joachim, **Günsberg Leon**, **Horwat Jan**, Jaciuk Władysław, Kahane Jakób, Keppel Aron, Kwarta Władysław, Laskowski Bronisław, Perlman Zygmunt, Radziszewski Tadeusz, Rychlewski Edmund, Sasiadek Stanisław, Szut Jan, **Siekanowicz Jan**, Weinstock Dawid, **Włosek Kazimierz**, **Wyspiański Tadeusz**, Zelmayer Emil.

B. Bogusławski Stanisław, Żukowski Władysław.

C. Belej Michał, Chociaj Bronisław, Kowal Paweł, Matuszkiewicz Roman.

D. Rosenfeld Wilhelm, Springer Jakób.

KLASA III. (30).

A. Birnberg Maks, Blatt Mojżesz, Dick Pejsach, Katz Mojżesz, Kornweitz Gabriel, Landesberg Jan, Melech Roman, Mokanek Wiktor, Ochs Norbert, Olender Piotr, Rojek Jan, **Rubin Kazimierz**, Scharf Szymon, Schauben Adolf, Schönberg Hirsch, Speizer Lazar, Uslip Maks, Wojciech Edward, Wojtuś Jan.

B. Bernady Bolesław, Hollencler Emil, Krajewski Adolf.

C. Dąbrowski Henryk, Dorożyński Stanisław, Gniewczyński Kazimierz, Lewicki Stanisław, Pytel Franciszek, Rokicki Stanisław.
D. Fudali Michał, Sobolak Bolesław.

KLASA IV. (22).

A. Czaplicki Józef, **Graubart Ignacy**, Góra Roman, Günsberg Szymon, Lille Marek, Ochshorn Maurycy, Sass Ozjasz, Segall Dawid, Sigall Joachim, Springer Maurycy, **Sternschuss Izrael**, Weinberg Izidor.

B. Kociubiński Władysław, Kopestyński Tadeusz Jan, Skubiejski Witold, Zygmunt Mieczysław.

C. Ciołko Jan Piotr, Dąbrowski Leonard, Kinczel Michał, Mrzygłocki Leon, Teiber Jan.

D. Hajdaniuk Stanisław.

KLASA V. (32).

A. **Blemer Leon**, Gläsner Rubin, Gross Samuel, Gut Józef, Hardy Stanisław, Hofmann Elchanan, Katz Sussman, Kordas Jan, Korobij Tadeusz, Kreissberg Ignacy, Kristjampoler Jakób, Landes Józef, Lifschütz Paweł, **Łomnicki Antoni**, Margulies Herman, Ornatowski Stanisław, Packer Markus, Petruszka Samson, Pytel Józef, Starkschall Józef, Szpunar Mieczysław, Thau Izidor, Wachmann Sussmann, Werber Lorenz.

B. Kraśnicki Karol, Nowiker Chaskel.

C. Fuchs Chaim, Liebergall Samuel, Mauer Fischel, Weinberg Schmiel.

D. Jakóbiec Kazimierz, Rembisz Stanisław.

KLASA VI. (21).

A. Blatt Abraham, Blumenfeld Wilhelm, Jakubowski Tadeusz, Katz Dawid, Kelber Edward, Krzyżanowski Zbigniew, Kycia Jan Feliks, Kreitner Joachim, Pfeffer Boruch, **Rojek Marjan**, **Saphir Lazar**, Schneider Tadeusz, Seinfeld Izrael, Soroka Stanisław, Zawilski Marjan.

B. Biskup.

C. Grünberg Juljusz, Katz Ozjasz, Olender Antoni, Friedmann Benzion.

D. Walków Oktaw.

KLASA VII. (25).

A. Bugiel Karol, Degen ~~Stanisław~~ Stanisław, Haak Edmund, Juzwa Kazimierz, **Kiccan Marjan**, ~~Stanisław~~ Stanisław, ~~Jakób~~ Jakób, Kogut

Antoni, Koreniec Aleksander, Landesberg Stanisław, **Liebergall Adolf**, Mihilewicz Kazimierz, **Nagler Izak**, Nawrocki Włodzimierz, Olinger Leon, Podhorzer Mojżesz, Starkschall Natan, Wolański Ludwik, Wróbel Józef.

C. Barg Stanisław, Fischer Jakób, Jaworski Konstanty, Langer Stanisław, Szczęsny Edward.

D. Schwadron Nataniel.

KLASA VIII. (26).

A. Altschüler Izrael, Bartfeld Izak Majer, Bieler Majer Samuel, Held Salomon Hirsch, Herzog Maksymiljan, Jacko Karol, Kahane Dawid, Kulczycki Bronisław, Migden Chaim, Mowczko Alfred Romuald, Nagler Dawid, Parnes Schlome Herz, Preismann Herman, Rawicz Hersch Leib, Rosa Ludwik Jerzy, Rosenmann Jakób, **Sass Karol Juljusz**, Sidorowicz Tadeusz Mieczysław Paweł, Steckel Chaskel Wolf, Weinstein Dawid, Wojciechowski Władysław.

C. Amarant Samuel, Kälber Abraham, Romanowicz Józef Roman, Scharfspitz Zygmunt, Gottlieb Abraham Leib.

